

Izveštaj s konferencije WERA-e (*World Education Research Association*) i studijskog putovanja na Sveučilište Zapadna Australija (*University of Western Australia*) u razdoblju od 1. do 13. prosinca 2012. godine, Sydney i Perth, Australija

1. AARE-APERA i WERA konferencija 2012.

Konferencija na kojoj sam sudjelovala održana je od 2. do 6. prosinca 2012. u Sydneyu, Australija. Bila je to združena konferencija triju svjetskih organizacija, AARE-a (*Australian Association Research in Education*), APERA-e (*Asia Pacific Educational Research Association*) i WERA-e.

Na konferenciji sam sudjelovala s radom naslova *Challenges and implication of state matura in Croatia*, koji je prijavljen, a potom i prihvaćen od strane WERA-e. Rad sam prezentirala u 30ak minuta u sklopu sekcije *International attempction to high stake testing* te je odlično primljen od strane publike te se rasprava i razmjena iskustava nastavila i nakon sekcije. Voditelj sekcije i dopredsjednik WARA-e, prof. dr. sc. Lee Ong Kim, posebno mi je čestitao i pohvalio rad Centra i moju prezentaciju, istaknuvši mogućnost suradnje u području razvoja i primjene analiza rezultata ispita visokog rizika.

Ovo je ujedno bila prava prilika da se široj međunarodnoj stručnoj javnosti predstavi rad Centra na razvoju ispita državne mature. Ovom su prilikom prikazani rezultati ispita i upitnika s mišljenjima pristupnika o raznim aspektima državne mature. Opisan je model državne mature te popratni efekti uvođenja vanjskog vrednovanja s naglaskom na ispit visokog rizika. Svi su navedeni podaci, od modela i rezultata, do implikacija i analiza, bili prihvaćeni od strane stručnjaka s velikim razumijevanjem i odobravanjem.

Osim ispita visokog rizika, na konferenciji su bili prijavljeni brojni radovi koji su obrađivali razne teme, od nacionalnih ispitivanja i načina korištenja rezultata ispita, do razvoja obrazovnog sustava na razini stručnih, ali i zakonodavnih dokumenata. Obradena su i međunarodna ispitivanja, njihov smisao i značaj, te su dani primjeri prakse u području vanjskog vrednovanja u različitim državama svijeta. O svemu su govorili stručnjaci zemalja s dugogodišnjim iskustvom u testiranju (Australija, Amerika, Engleska), ali i iz onih zemalja koje su na početku razvoja instrumenata i modela poput Norveške, Kine, Koreje.

Na samom otvaranju konferencije upoznala sam prof. dr. sc. Arnetu Ball, predsjednicu AERA-e (*American Educational Research Association*) koja je 2012. godine vodila AERA konferenciju. Pokazala je zainteresiranost za razvoj vrednovanja u Hrvatskoj te me pozvala na sljedeću konferenciju AERA-e koja će se održati u San Franciscu (SAD) u travnju 2013. godine. Upoznala sam se i s predsjednicom AARE organizacije i voditeljicom konferencije prof. dr. sc. Christine Halsete te prof. dr. sc. Felice Levine, glavnom tajnicom WERA-e organizacije koja je istaknula da je upoznata s mojom prezentacijom.

Primila sam i poziv dr. sc. Kristiine Brulina iz Finske da na sveučilištu Helsinki (*University of Helsinki*) održim predavanje na temu vrednovanja u Hrvatskoj. Dugo smo razgovarale o utjecaju finskog fenomena u obrazovanju te je profesorica istaknula kako i Finska ima puno problema o kojima se ne govori, te da je vrlo zainteresirana za razmjenu iskustva i učenja na drugim primjerima dobre prakse.

Tri su navedene konferencije okupile oko 1200 sudionika iz cijeloga svijeta, upućujući tako na raznovrsnosti, ali i sličnosti u svim segmentima obrazovanja. Delegati kontinenta Amerike, Azije, Australije i Europe sudjelovali su prezentacijama, simpozijima i diskusijama. Ovom sam prilikom upoznala stručnjake kako iz brojnih europskih zemalja poput Finske, Njemačke, Norveške, Švedske i Engleske, tako i iz regionalnih zemalja poput Slovenije i Makedonije. Bila je velika je čast prisustvovati ovoj konferenciji i biti dijelom međunarodne zajednice stručnjaka s područja obrazovanja koja kontinuirano analizira, promišlja i progovara o ljepotama, ali i problemima obrazovanja 21. stoljeća. Svijet se okupio i ujedinio na predivnom Sveučilištu Sydney (*University of Sydney*), gdje je sve bilo odlično i visokokvalitetno organizirano, a činjenica da se na jednom mjestu okupila akademska zajednica, dala je dodatnu notu profesionalne izvrsnosti. Čak su i preporučeni hoteli bili vrlo dobri, u blizini i s razumnom ponudom, a sva su predavanja, kao i skroman ručak i kava, održavani u prostorijama sveučilišta.

Nemam dovoljno riječi kojima bih opisala taj osjećaj jedinstva, povezanosti i razumijevanja međunarodne zajednice stručnjaka s područja obrazovanja. Usprkos raznolikosti, ili baš zbog nje, uz nove uvide u obrazovanju i percepciji Azije, riječ je o osjećaju povezanosti i svojevrsnom obogaćivanju jednog života koji ima utjecaj na sve oko sebe. Ako se trenutno nešto dešava u jednoj zemlji, samo je pitanje vremena kada će se podignuti pitanja u svim krajevima svijeta. Svoj ću izvještaj s konferencije završiti riječima prof. dr. sc. Arnethe Ball da je u svjetskoj populaciji 2% nastavnika, što ju čini najvećom profesionalnom populacijom koja se treba pripremiti za izazove 21. stoljeća u svijetu globalizacije.

Konačno, upoznala sam se i s osobljem zaduženim za tehničku organizaciju WERA konferencije, a koje mi je objasnilo da WERA ima puno aktivnosti te da ćemo se svakako povezati. To bi Nacionalnom centru i Hrvatskoj moglo osigurati promociju i mjesto na svjetskoj razini u području obrazovanja. WERA organizacija je osnovana 2009. godine s ciljem okupljanja stručnjaka iz cijeloga svijeta u užu timski rad, te kroz brojne projekte, sastanke i konferencije promovira jedinstvo obrazovanja na svjetskoj razini. Svojim aktivnostima WERA organizacija podržava razvoj obrazovanja u svim segmentima i zemljama svijeta čineći tako važan element globalnog povezivanja u razmjeni znanja, vještina i iskustava. Osobno sam pozvana sudjelovati u daljnjim aktivnostima WERA organizacije

2. Studijsko putovanje na Sveučilište Zapadne Australije (*The University of Western Australia*), Perth

U razdoblju od 7. do 13. prosinca 2012. godine gostovala sam na Sveučilištu Zapadne Australije (*The University of Western Australia*), koji je snosio i dio troškova (smještaj tijekom boravka u Perthu). Poziv mi je uputio prof. dr. sc. David Andrich kojega sam upoznala još 2006. godine prilikom njegovog boravka u Zagrebu. Osim spomenutog profesora, u Perthu me dočekaao i prof. dr. sc. Rober Bucat koji blisko surađuje sa Sveučilištem u Splitu te drži doktorski studij u području edukacije nastavnika kemije.

U Perthu sam obišla Sveučilište Zapadne Australije (*The University of Western Australia*) te se detaljno upoznala s Odjelom za obrazovanje (*Department of Education*) gdje sam održala i predavanje pod nazivom *Introduction of external evaluation in Croatia – with the emphasis on high stake exam*. U prezentaciji sam predstavila rad i razvoj Centra u području vanjskog vrednovanja s naglaskom na državnu maturu. I ovdje je model državne mature vrlo dobro prihvaćen te smo temeljito raspravljali o načinu izrade zadataka, konstrukciji testa, analizama i korištenju rezultata. Model koji sam predstavila vrlo je sličan modelu u Australiji, s naglaskom na zapadnu Australiju koja je jedna od najrazvijenijih regija.

Profesor David Andrich vodeći je svjetski stručnjak u statističkim i psihometrijskim analizama zadataka i ispita te smo u nekoliko dana boravka detaljno prošli kroz pitanja vezana za pripremu i organizaciju te analizu državne mature u Hrvatskoj. U svakom pogledu prof. Andrich izrazio se vrlo pozitivno i pohvalno o pristupu i načinu razvoja te je ponudio svoju stručnu pomoć u daljnjim analizama rezultata ispita visokog rizika, ali i svim drugim oblicima ispitivanja kao što su nacionalni i završni ispiti.

Tijekom studijskog putovanja bila sam pozvana u svjetski poznatu i priznatu instituciju koja je u zapadnoj Australiji zadužena za vanjsko vrednovanje, *School curriculum and assessment authority* (SCAA). Osim izrade ispita, ova je institucija zadužena i za izradu kurikuluma i standarda, čineći tako smislenu sveobuhvatnu cjelinu. Naime, ispiti koje izrađuju temelje se upravo na standardima i kurikulumu koji su prethodno oblikovani u istoj nadležnoj instituciji. Na taj je način postignut kontinuitet u radu jer se analize rezultata implementiraju radi unapređenja kurikuluma, a nastavno se prema novom kurikulumu može pristupiti izradi novih i boljih ispita.

Ovu organizaciju u operativnom i organizacijskom smislu vodi ravnatelj gosp. Alan Blagaich zajedno s užim timom od dva zamjenika. Aktivnu ulogu ima i predsjednik upravnog odbora, profesor emeritus dr. sc. Peter Garnett koji vrlo blisko surađuje s ravnateljem i upravljačkim timom institucije. Također, prof. Andrich član je upravnog odbora te se svakako primjećuje njegov utjecaj na obrazovanje djelatnika institucije te razvoj metodologije i analiza rezultata. Njihova je uloga savjetodavna, ali svakako vrlo suradnička s ravnateljem ispitne organizacije i njegovim užim timom.

Ukupno je zaposleno 130 osoba, a godišnje pripremaju i provode do 110 ispita visokog rizika pod skraćenim nazivom WACE. Ovaj ispit predstavlja završni ispit te je ujedno glavni element za

razredbeni postupak. Svaki ispit ima barem dvije razine, a neki, kao što su obvezni matematika i materinski jezik, imaju i nekoliko razina. Osim općih predmeta pripremaju i neke stručne kao što su metalurgija i inženjerstvo, a također imaju i velik broj praktičnih dijelova ispita kao što su muzika i razne vrste plesa. Osim pristupnika, rezultate ispita dobivaju i škole u obliku koji im može pomoći u raspravi o kvaliteti njihovog rada uz podršku i pojašnjenja stručnjaka, psihometričara.

U jednodnevnom posjetu navedenoj instituciji sastala sam se s profesorom emeritusom dr. sc. Peterom Garnettom, ravnateljem Allanom Blagaichem, analitičarkom Draganom Calic, te voditeljicom Odjela za pripremu ispita. Usporedili smo rad dviju institucija, SCSA i Centra te uočili brojne sličnosti u pristupu i načinu rada. Od organizacije posla sa stručnjacima vanjskim suradnicima, preko izrade zadataka i konstrukcije ispita, do provedbe u školama i konačno analize rezultata. Kao i u radu s državnom maturom zadaci se ne predtestiraju zbog visokog rizika i stroge tajnosti materijala. Standardizacija ispita osigurana je temeljitim i standardiziranim procedurama, ali i koracima koji prethode, poput izrade kurikuluma i standarda. Također, u analizama koriste sve dostupne statističke metode te klasičnu teoriju testa za analizu zadataka kao i Rasch model kao metodu analize odgovora na zadatak.

I ovom sam prilikom dobila potvrdu da je odabir i način razvoja ispita visokog rizika koji od početka postavlja Centar, ispravan i usporediv sa svjetskim modelima i institucijama. Ovo je važan podatak u trenutku ulaska u Europsku uniju kada sa sigurnošću možemo osigurati standardizirani ispit čiji rezultati mogu pomoći u unapređenju kvalitete, ali i izlasku na globalnu obrazovnu i tržišnu scenu.

Pri kraju svih sastanaka uručeni su mi brojni dokumenti procedura i priručnika za rad sa stručnim skupinama kao i internim procedurama. Dobila sam i primjere nekih ispita, od kurikuluma do testa, te materijale koje pripremaju za škole. Ovaj vrlo koristan i produktivan dijalog završio je zajedničkim odobravanjem rada i pozivom na suradnju u oba smjera.

Na samom kraju mog boravka potvrđena je i dogovorena suradnja s prof. dr. sc. Davidom Andrichem u području analiza ispita vanjskog vrednovanja već od ove 2013. godine.

Konačno, želim izraziti svoju duboku zahvalnost Nacionalnom centru za ukazano povjerenje i podršku za dvotjedni studijski boravak u Australiji koji se iznad svakog očekivanja pokazao uspješnim u mom profesionalnom razvoju, te nakon ovog putovanja mogu prenijeti ravnatelju, djelatnicima Centra te svim suradnicima i široj publici pozitivne odjeke državne mature u svijetu.

Zagreb, siječanj 2013.

dr. sc. Jasmina Muraja
zamjenica ravnatelja

PRILOG: slike sa studijskog putovanja

1. The University of Western Australia, Perth, WA

DEPARTMENT OF EDUCATION, UWA

Prof. dr.sc. David Andrich

2. School Curriculum and Standard Authority, Perth, WA

Allan Blagaich, CEO

SCHOOL CURRICULUM AND STANDARD
AUTHORITY
WESTERN AUSTRALIA, AUSTRALIA